

NOU 2005:8 – Likeverd og tilgjengelighet

Det vises til departementets høringsbrev av 7. juli 2005. Samskipnadsrådet har ikke vært høringsinstans og etter avtale med Justisdepartementet har vi fått utsatt høringsfristen til 31/1 2006.

1. Innledning

Samskipnadsrådet er et koordinerende organ på vegne av de 25 Studentsamskipnadene i Norge. En samskipnad har til formål å bidra til et godt læringsmiljø ved å tilrettelegge velferdstjenester for studenter ved samskipnadens tilknyttede utdanningsinstitusjoner. Det utdanningspolitiske formålet er således å bidra til lik rett til utdanning. De tjenestetilbudene som alle samskipnadene tilbyr er boliger, spisesteder og barnehager. Det er ca. 200.000 studenter i Norge i dag.

Mange samskipnader er sentrale aktører for boligbygging i sitt geografiske område. De senere årene har samskipnadene igangsatt bygging av om lag 400 nye boliger hvert år, og samskipnadene forvalter i dag ca. 30.000 boliger på landsbasis.

Samskipnadsrådet ser det ut fra utredningens terminologi som naturlig å oppfatte deler av samskipnadenes tilbud å være rettet mot allmennheten. Kafédrift, butikklokaler og andre tiltak ved universiteter og høyskoler er typiske eksempler på dette. Disse virksomhetene drives i stor grad i lokaler som stilles til disposisjon av lærestedene.

Lovutvalget fikk i oppdrag å utarbeide forslag til en ny lov eller forslag til endringer i eksisterende lovgivning eller begge deler som kan styrke det rettslige vernet mot diskriminering av funksjonshemmede. Formålet med lovforslagene er å sikre likeverd og fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne, og å hindre diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Forslagene har også til formål å bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes.

Samskipnadsrådet er enige i at ønsket om høyest mulig tilgjengelighetsgrad for funksjonshemmede og andre med spesielle behov er et godt formål. Imidlertid er universell utforming i hht utvalgets egen vurdering det området der en iverksetting av utvalgets forslag vil medføre de største kostnadene. Samskipnadsrådet vil derfor knytte noen kommentarer til de konkrete forslag knyttet til utforming av bygg, og da særlig det som gjelder eksisterende bygg, i forhold til universell utforming.

2. Individuell tilpasning og universell utforming.

NOU 2005:8 har i §§ 10 og 11 forslag til regler for krav til både individuell og generell tilrettelegging for å hindre diskriminering.

Studentsamskipnadene driver et betydelig antall barnehageplasser, og her er tilpasningskravet i §10 forutsatt løst i samarbeid med kommunale myndigheter på samme måte som i dag.

SAMSKIPNADSRÅDET

NOU 2005:8 gir ingen entydig avklaring på om studentsamskipnadenes boligtilbud vil falle inn under det foreslåtte regelverket. Slik Samskipnadsrådet ser det, er studentboliger som eies av studentsamskipnadene naturlig å sammenligne med borettslag, og vil derfor falle utenfor loven på dette punkt. En studentbolig skal løse et boligtilbud i en kort fase av livet og det er derfor ikke ment å skulle være en permanent bolig. Når det gjelder enkelte fellesfunksjoner som avfallsrom, resepsjoner og vaskeri vil kravet om tilgjengelighet være aktuelt. Samskipnadsrådet antar dette spørsmålet vil måtte bli løst konkret i forhold til endelig utforming av reglene.

Studentsamskipnadenes tilbud skal være med på å sikre lik rett til utdanning og spørsmålet om tilrettelagte boliger har derfor opptatt studentsamskipnadene i flere år. Samskipnadene opplever at mange studenter med nedsatt funksjonsevne har egen tilrettelagt bolig før de blir studenter og derfor velger fortsatt å bo der når de begynner som studenter framfor å søke en studentbolig.

Studentboliger finansieres med støtte fra Kunnskapsdepartementet. Studentsamskipnadene blir i dag ikke pålagt av departementet å bygge en viss andel av nye boliger med universell utforming i motsetning til tidligere år. Det har de senere år vært stilt slike krav. Kravet har vært stilt i forbindelse med tildeling av tilskudd til nye bygg. Tilskuddet dekker inntil 50 % av byggekostnadene, begrenset til et maksimalbeløp per enhet. Resterende 50 % må finansieres av studentsamskipnadene gjennom husleie. Det følger i utgangspunktet ikke ekstra midler med kravet om spesialtilpasning og universell utforming. Dagens ordning innebærer at samskipnadene selv må vurdere hvor mange boliger som skal ha universell utforming avhengig av de lokale forhold.

Ved tildeling av studentboliger forekommer det så langt Samskipnadsrådet kjenner til, ingen diskriminering av studenter med funksjonshemninger. Ikke alle studenter som ønsker det, får tilbud om bolig, men det gjelder så vel studenter med nedsatt funksjonsevne som dem uten. Samskipnadsrådet ser at samskipnadenes uttakskriterier kan komme inn under lovverket som skal sikre vernet mot diskriminering. En funksjonshemming kan ikke være årsak til at søker ikke får tildelt bolig uten å være i strid med loven.

Nye studentboligbygg innebærer for studentsamskipnadene prosjekter i størrelsesorden alt fra 10 til over 1000 boenheter i samme prosjekt. Universell utforming av alle nye bygg i sin helhet vil medføre økte kostnader selv om disse kostnadene ut fra tidligere erfaring varierer fra prosjekt til prosjekt. Tilleggs kostnader er først og fremst forbundet med økt arealkrav. I prosjekter hvor heis ikke er et krav iht. lover/forskrifter, vil heis medføre en vesentlig merkostnad spesielt i boliger med 2 eller 3 etasjer hvor kostnadene skal fordeles på få boenheter. Normalt boligareal for en studenthybel er fra 12 til 16-18 m². For en leilighet på ca 40 m² vil universell utforming ikke nødvendigvis medføre større arealbehov, det er heller snakk om omdisponering innenfor boligen. Et litt større bad, litt mindre soverom/stue/kjøkken.

I eldre boliger deles bad med flere, mens det gjennomgående i nye bygg er et bad pr. hybel. Det er særlig baderom og kjøkkenløsningene som krever tilleggsinvesteringer ved universell utforming. Dette vil representere en særlig krevende utfordring med tanke på at mange av studentsamskipnadene disponerer eldre bygninger, og har begrenset mulighet for å finansiere større ombygginger.

For Samskipnadsrådet synes det uklart om denne typen problemer vil kunne løses gjennom den foreslåtte dispensasjonsadgangen i regelverket. Etter Samskipnadsrådets oppfatning er det

SAMSKIPNADSRÅDET

nødvendig at muligheten for en helhetsvurdering av en enkelt virksomhet, eller naturlig avgrenset bygningsmasse, presiseres i loven, i stedet for å vurdere hvert enkelt bygg for seg.

Etter Samskipnadsrådets oppfatning er det nødvendig å åpne for noen helhetsvurderinger for at bestemmelsene skal kunne være gjennomførbare uten at dette begrenser intensjonen i forslaget. Det vil således være et absolutt krav at en eventuell bevegelseshemming ikke skal være et element ved tildelingen av bolig. Dette kravet vil også gjelde for aktuelle fellesarealer og spesialfunksjoner som vaskerom, resepsjoner, søppelrom osv.

Uten en slik dispensasjonsadgang som omtalt ovenfor, vil det, slik regelverket for øvrig er utformet i dag, ikke lenger være mulig å oppføre nye studentboliger innenfor dagens tilskuddsordning.

3. Oppsummering og konklusjon

Samskipnadsrådet er av den oppfatning at kravet om individuell og generell tilgjengelighet for studentsamskipnadene sitt vedkommende vil være tilstrekkelig ivaretatt gjennom de foreslåtte regler dersom Samskipnadsrådet har oppfattet disse korrekt, jfr. ovenstående uttalelse.

Reglene om universell utforming vil komme til anvendelse i forhold til deler av samskipnadenes virksomhet, mens kravet om individuell tilpasning vil måtte ivaretas i samarbeid med utdanningsinstitusjonene og kommunene der slike behov oppstår. Dog ønsker Samskipnadsrådet at det i loven presiseres at det i enkelte tilfelle skal åpnes for å gjøre en helhetsvurdering av et aktuelt tilbud.

Samskipnadsrådet støtter forslaget om at alle nye bygg som skal være tilgjengelig for allmennheten skal være universelt utformet med virkning fra 2009. Vi ber imidlertid om at forslaget om at dette også skal gjelde eksisterende bygg fra 2019, blir bredere utredet og konsekvensanalysert. En slik bestemmelse vil medføre betydelige tilleggsinvesteringer i det enkelte bygg.

Avslutningsvis takker vi for utvist fleksibilitet gjennom utsettelse av frist for innlevering av uttalelse.

Vennlig hilsen

Lisbeth Dyrberg
Leder av styret